

Dansens og musikkens rødder 29

Dobbelt Kvadrille fra Sønderborg

af Per Sørensen

I sidste nr. af Hjemstavnliv så vi bl.a. forsiden til skillingsvisen "O luk de søde Øine op", hvor der refereres til Lumbyes melodi fra "Lille Ida og Dukken". På en anden skillingsviseforside, hvor visen også er med, står der, at melodien er "den bekendte yndede Hopsa"!!!

O luk de søde Øine op engang endnu!

Ny Rise til den bekjendte yndede Hopsa.

Dg:



Tjenestepigernes Skovtour.

To Riser af J. S.

Kjøbenhavn.

P. Strandbergs Forlag.

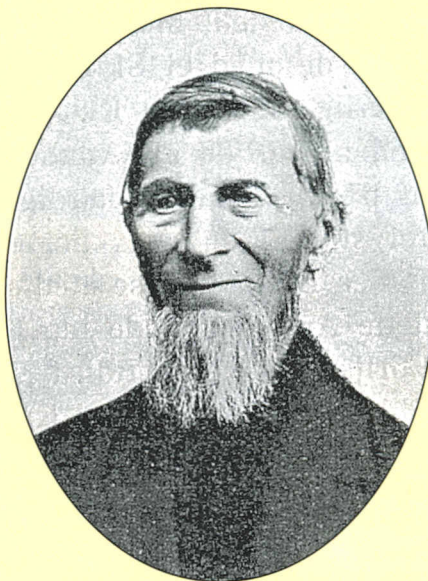
Saaes i Commissionshandelen i Holmensgade Nr. 18 i Stuen, (tæved Biingaardstræde).

Trykt hos P. O. Wittl.

Det havde jeg svært ved at forstå, da jeg jo vidste, at Lumbye havde kaldt melodien "Wilhelms Galop", og vi bruger jo polka i Sønderborg Dobbelt Kvadrille. En dag fandt jeg så melodien som hopsa i en jysk spillemandsbog. Bogen er skrevet i 1865 af væver og spillemand, Bernt Laursen, fra Assendrup¹.

Vi må konstatere, at Lumbyes melodi også har været kendt og brugt som hopsamelodi, selvom den oprindeligt var en galop.

Prøv at lokke jeres spillemænd til at spille melodien til Sønderborg Dobbelt Kvadrille – lidt hurtigere og i hopsarytme – og dans dertil en tyrolerhopsa. Det



Bernt Laursen (1821-1905).

fungerer glimrende.

I forbindelse med Otterstrøms indsamling af de sønderjyske danse fik han musikalsk assistance af musikdirektør N. P. Nielsen fra Guderup på Als.

Han havde stor indsigt i danse- og musikrepertoiret i Sønderborg og på

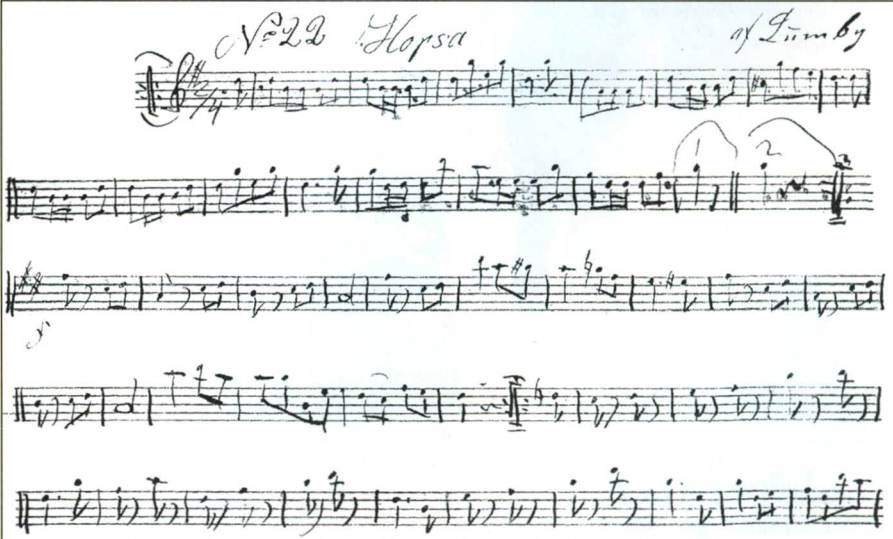


N.P. Nielsen (1895-ca. 1970).

Als, og han vidste, at man ikke altid havde brugt Lumbyes melodi til Dobbelt Kvadrillen; men at der fandtes en væsentlig ældre melodi, som måske havde tilhørt dansen fra begyndelsen. Melodien findes i forskellige spillemandsbøger fra området og har både været noteret som 6/8 melodi og 2/4 melodi. I en afskrift fra Hans Peter Møllers spillemandsbog står der året "1818" ved Dobbelt Quadrillen.

Her kommer den i 2/4 fra Hans Andersen Mays spillemandsbog.

Hvis I vil prøve at danse Dobbelt



Handwritten musical score for "Hopsa" by Lumbye. The score is written on five staves. The title "Hopsa" and "af Lumbye" are written in cursive above the first staff. The music is in 2/4 time and features a lively, rhythmic melody. There are some annotations and markings on the score, including a circled '1' and '2' above the second staff, and a 'j' below the third staff.

Den gamle Dobbelt Quadrille

Sønderborg

Quadrillen til den gamle melodi, skal 1. reprise spilles 3 gange første gang – p.g.a. forspillet.

Jeg har tidligere nævnt, at Dobbelt Kvadrillen også blev danset i Nordborg på Als. Der havde man på samme måde, som i Sønderborg, oprettet en selskabelig forening i 1875. Foreningen hed "Konkordia" og blev stiftet af mænd fra Nordborg og omegn. Musikdirektør Nielsen har engang kort beskrevet, hvordan dansen foregik i foreningen?

"Konkordia" var den toneangivende forening på Nordals. Den var meget eksklusiv og stilfuld, med sorte frakker og hvide handsker, og med lange danse med inklination osv., så vi måtte tit spille uafbrudt i tre kvarter. Foreningen brugte også sin egen Lanciers, der dansedes flere gange hver aften. Gårdejer Mads Madsen fra Oksbøl var en del år en flot balinspektør.

Melodien, man brugte, når man dansede Dobbelt Kvadrillen, var oprindeligt en galopmelodi fra den tyske musikforlægger Müller fra Stade ved Hannover. Niels Nielsen fortæller, at dansen var magen til Dobbelt Kvadrillen fra Sønderborg; men trinnene var lidt livligere, da det jo var en galopmelodi, der blev brugt.

Hvis I vil prøve at danse til melodien

fra Nordborg, spilles de 2 første takter kun allerførste gang som en slags introduktion eller optakt til dansen. – 1. reprise spilles 2 gange første gang, da der både er forspil og stor kredse.

Da jeg startede artikelrækken om

Dobbelt Kvadrillen, nævnte jeg indledningsvis, at den også var publiceret bl.a. i England og Amerika. Det skyldtes udelukkende den store popularitet, dansen havde i 1930-40-50'erne blandt folkedansere i Danmark og Tyskland. Ofte brugte folkedanserne dansen til opvisning i udlandet, og lokale ledere så den og fik den nedskrevet. På den måde kom dansen til England og Amerika og derefter publiceret under forskellige navne som bl.a. "Double Quadrille" og "Double Sicilian Circle". Der har ikke været nogen gammel tradition for, at dansen blev danset andre steder end i Sønderborg og på Als. Alle disse forviklinger er der nøje redegjort for i det engelske folkedansertidsskrift "The Folkdancer" i 1950'erne.

Hermed slut på den lange udredning om en af vore mest elskede folkedanse.

I de næste numre af bladet vil Kjeld Nørgaard fortælle om Engelskdansene.

Kildehenvisninger:

1. Spillemandsbogen findes i Pia & Per Sørensens private samling.
2. "Den gamle alsiske Spillemand" af N. Nielsen, Guderup. Hjemstavnsliv 32. årgang nr. 4/1961.

Afskrifterne af de 2 gamle melodier til Sønderborg og Nordborg Dobbelt Quadrille findes i Bent Niensens private samling.

Dobbelt Quadrille

Nordborg